

dotyky a spojenia

10. ročník martinského festivalu divadiel na Slovensku

festivalový

1 žurnál

Plním si svůj dětský sen

Lucie Bergerová vystudovala zpěv na Janáčkově konzervatoři v Ostravě. Již sedmým rokem je členkou souboru české scény Těšínského divadla. Účinkuje zde v několika inscenacích, které zahrnují jak muzikál, činohru i nonverbální pohybové divadlo. Právě za muzikál Bathoryčka získala Cenu Thálie za rok 2013.

Jak vnímáte postavu Alžběty Baltharyové, kterou v Těšínském divadle ztvárňujete? Je pro Vás spíše vražedkyní nebo obětí?

Mně se líbí, že Těšínská inscenace nenabízí prvoplánový pohled na Alžbětu Baltharyovou jako krvelačnou vražedkyni. Ale že pohled na její osobu je více romantický. Je to o lásce, o tom, že je to nešťastná žena, která je zneužívána svým manželem. Ale zamiluje se a pozná velkou lásku. Poté si uvědomí se, že stárne. Je to vlastně příběh nešťastné zhrzené ženy, která se snaží zachránit se, a je zoufalá z toho, že jí to nejde. Takže ji vnímám spíše romanticky.

Kdybyste měla konfrontovat Vaši inscenaci s filmem Juraje Jakubiska, Bathory, sledáváte hodně podobností? Víte to, že se pan Jakubisko tímto muzikálem nechal inspirovat. Takže jakási podobnost zde není úplně od věci. A vidím ji tam.

Jak se Vám spolupracovalo se slovenským choreografem a režisérem Jaroslavem Moravčíkem? Jaroslav Moravčík je, trou-

fám si říct, už skalní choreograf Těšínského divadla. Já jsem měla tu možnost se s ním poprvé pracovně setkat před sedmi lety v mém prvním představení pro Těšínské divadlo – v muzikálu Romeo a Julie. Od té chvíle bylo jasné, že to bude přátelství, které bude trvat léta. A jsem tomu hrozně ráda.

Vystudovala jste zpěv, nechtěla jste se tedy spíše ubírat cestou vysloveně pěveckou?

Já už na škole jsem se jevila, že nebudu takový ten správný prototyp operní pěvkyně. Za prvé na to nemám úplně čistě operní hlasový materiál. Moje hlasivky nejsou vyzbrojeny znělým hlavovým tónem. Samozřejmě však klasickou techniku ovládám, protože si myslím, že bez té se žádný pěvec neobejde. Ale už na škole jsem se jevila, tak, že bych se spíše ubírala stopami muzikálu, činohry, že nebudu tíhnout k opěře. Pro mě je opera příliš statická a v činohře jsem se našla.

V Těšínském divadle propojujete divadelní složku pěveckou, pohybovou i hereckou, která z těch tří je pro Vás nejobtížnější?

Nejobtížnější je, aby to nevypadalo, že se vůbec něco propojuje. Nejtěžší je vytvořit pocit, že je vše naprosto přirozené. V dětství jsem chtěla být baletkou, takže v rámci pohybové složky tak plním svůj dětský sen. A činoherectví, to jsem nikdy nestudovala, to dělám instinktivně. Od toho je režisér, aby to posoudil a změnil. Ale asi nejtěžší je pro mě převést text do živé podoby.

Co Vás nejvíce naplňuje na práci v divadle? Naplňuje mě práce samotná, protože je to

velmi zajímavý tvůrčí proces už od vzniku všech těch inscenací. Už od první čtené zkoušky, kdy se člověk seznamuje s textem, přes první zmatečné aranžování až po premiéru, která ale není finální podobou inscenace. Baví mě tedy samotný proces a také konfrontace s diváky. Každé představení je díky nim jiné.

Za svou roli hraběnky Báthoryové jste byla oceněna Cenou Thálie za mimořádný jevištní výkon – Opereta, muzikál a ostatní hudebnědramatické žánry. Jaký to byl pro Vás pocit stát na prknech Národního divadla? Já tomu dodnes nemohu uvěřit. Protože v nominaci se mnou byla Monika Absolonová a Martina Šnytová. Já jsem si tam připadala navíc. Brala jsem to tak, že se tam teda pojedou podívat a budu to mít jako krásný výlet. Už to, že jsem mohla stát na prknech ND, už to byl infarktový stav a užívala jsem si to. Byl to nával emocí. Přeji to zažít každému umělci. Je to nepopsatelný pocit, který si člověk ponese s sebou celý život.

Cenu Thálie máte vystavenou doma nebo má své čestné místo v Těšínském divadle? Měla jsem ji chvíli v obýváku, kochala jsem se jí a večer jsem ji obkládala svíčkami, které dělaly nádhernou atmosféru. Ale pak jsem si uvědomila, že tam doma je jí sice krásně, ale větší pocit z toho budou mít naši diváci. Takže Cena Thálie je už asi měsíc v Těšínském divadle ve foyer. Ale nebude tam navždycky (smích).

Jaké to bylo, když Vás dnes publikum odměnilo potleskem ve formě „standing ovation“? Já se přiznám. Bude to znít možná trochu nadneseně nebo namyšleně, ale inscenace Bathoryčka je představení, které se s tím setkává docela pravidelně. Myslím si, že se nám daří publikum vtáhnout do našeho příběhu. Je velmi znatelně cítit, že s námi příběh prožívají. Celý soubor táhne za jeden provaz a ta energie, kterou do toho dáváme, se na toho diváka přenáší. Stan-

Jana Kákošová, Martin Kákoš: Báthoryčka

Režie a choreografie: Jaroslav Moravčík, **Dramaturgie a překlad:** Ivan Misař, **Scéna:** Juraj Fábry, **Kostýmy:** Ludmila Városová, **Hudba:** Henrich Leško, **hudební nastudování:** Zbyhňev Siwek. **Premiéra:** 7. 9. 2013 v Těšínském divadle (česká scéna).

ding ovation je krásná a bohužel se na to velmi dobře zvyká. Je to nádherné a moc si to užívám.

Máte dvě děti, vedete je ke zpěvu nebo navštěvují nějaký dramatický kroužek? Mám dvě úžasné dcery. Obě dvě se jeví, že budou muzikální, pohybově nadané. Je jasné, že

jsou to holky z muzikantské rodiny. Tančí, zpívají. Starší dcera vozí umístění z mezinárodních pěveckých a flétnových soutěží. Pokud budu mít možnost, tak je ale nasměruji jiným směrem, než kterým jsem se ubírala já. Ale pokud je budu moct podpořit v tom, co je těší a baví, tak to udělám.

Za rozhovor děkuje Iveta ŠIMKOVÁ

PROGRAM FESTIVALU STREDA 24. JÚN

11.00 - Foyer ND - Ako na to? - divadelný workshop tábora Wachumba, téma: **REŽIA**

11.05 - Študovňa SKD - Kritická platforma - hodnotenie inscenácií predchádzajúceho festivalového dňa, moderuje: Vladimír Štefko

13:30 - Divadelné námestie - veľké pódium **TROLL - KONCERT**

14:00 - Študovňa SKD - Prítomnosť divadel-

nej minulosti - **DIVADELNÝ ÚSTAV BRATISLAVA** - prezentácia aktuálnych výskumných a edičných projektov

14:05 - Foyer ND - **Matteo Destro, Peter Pavlac Eec... Earthlinks? alebo „Haló, mimozemšťan?“** - Divadlo Úsmev

15:30 - Štúdio SKD - Lev Nikolajevič Tolstoj: Nescudzoložíš - Divadlo A. Duchnoviča Prešov

18:45 - **Národný dom - Alexandr Nikolajevič Ostrovskij: Les** - Slovenské komorné divadlo Martin

22:00 - Divadelné námestie - veľké pódium - Pál Frenák: ChaOtica - Balet Štátneho divadla Košice

23:30 - Štúdio Slovenského komorného divadla - Michaela Zakutanská: Single radicals - Prešovské národné divadlo

Roland Schimmelpfennig: Arabská noc

Réžia a hudba: Petra Kovalčíková, **Dramaturgia:** Katarína Vozárová, **Scéna:** Michal Bugáň. **Hrajú:** Filip Hajduk, Romana Pecková, Jana Szedrejová, Martin Juriček, Jakub Muranský

Pitva textu iluzívnymi momentmi

Pod titulom Arabská noc si väčšina ľudí predstaví román, či rozprávku z prostredia stredného východu, čoho sme sa aj čiastočne dočkali, no nie v podobe zažitého kliše.

Do zinscenovania Schimmelpfennigovho dramatického textu sa pustil študentský súbor Akadémie Umení z Banskej Bystrice. Režijné spracovanie tejto absurdnej drámy si na účet pripísala Petra Kovalčíková – poslucháčka divadelnej dramaturgie a réžia AU a nositeľka ocenenia Akademické doštičky, ktoré získala za poslednú sezónu 2013/2014.

Nachádzame sa na radovom sídlisku v Istanbule, v strede horúceho leta. Tu badáme autobiografickosť, keďže Schimmelpfennig niekoľko rokov pracoval ako novinár v metropole Turecka. Každodenný stereotypný život panelového domu, ale hlavne bytu na siedmom poschodí, v ktorom býva Arabka Fatima a jej spolubývačka Francisca, naruší nečakaná porucha vodovodného potrubia. Táto atmosféra nahráva k celkovému vyhrotenému charakteru inscenácie, a je akosi predzvestou uzlu situácií, ktoré sa začínajú odvíjať.

Pitva dramatického textu

Všetky charaktery v inscenácii spája nepríjemné sucho, teplo a defekty v panelovom byte, ktoré sa postupom času odkrývajú a prispievajú ku krajnostiam, ktoré sú prešpikované celým dejom. Mužské postavy taktiež spája postava záhadnej neustále spiacej Francisce, ktorej podiehajú a stávajú sa obeťami jej kľadby. Herecký prejav zodpovedá postmodernému divadlu. Interpretácia ex-

plicitných poznámok súčasne s implicitnými nám ponúkajú priamy náhľad do vnútorných pocitov, myšlienok postáv a taktiež napomáhajú k presnému opisu prostredia. A tak okrem vlastných replík s naratívny textom, posúvajúcim dej, je nám podávaný aj text vedľajší, čo môže pripomínať aj akúsi pitvu dramatického textu.

Neustálenosť a neistota hercov

Zaujímavo je režisérkou spracované puzovanie naratívu – nechýbajú mimotextové vložky ako pohybové etudy, či spomalené pantomímy, ktoré ovplyvňujú divákovu chápajúce dej a celkový charakter inscenácie. Divák po celý čas vníma tempo pripomínajúce jazdu na horskej dráhe. Maximálne vyhrotené situácie a osudy piatich charakterov, plné emočných a fyzických explózií, striedajú menej dynamické pasáže, ktoré sú akýmisi dejovými pauzami, kedy sa ocitáme v snovej dimenzii plnej surrealistických preludov či spomienok postáv.

Postupne sa dostávame od absurdného textu k mystickosti a kúzlam, ktoré nám odkrýva časový posun v deji, zahalený rúškom noci. Dozvedáme sa o histórii centrálnej postavy – Francisce. Kedysi unesené malé dievča na rodinnej dovolenke sa stáva favoritkou háremu zámožného šejka. No napokon je prekliata šejkovou prvou manželkou a stáva sa z nej zblúdená duša. Herecký výkon Romany Packovej, ktorá sa predstavila v roli Fran-

cisci, publikum zaujal najviac. Inscenácia je veľmi čerstvou, ved len pred tromi mesiacmi mala svoje premiérove predstavenie na pôde univerzitného divadla, a tak v určitých momentoch môžeme badať neustálenosť a aj možnú neistotu u niektorých hercov.

Zaujímavé iluzívne momenty

Inscenácia bola vystavaná na imaginácii a hre. Prostá scéna a členenie priestoru ponúkli hercom absolútnu slobodu v prejave, ktorý bol stavebným kameňom inscenácie. Jediné realistické znázornenie priestoru nám poskytovalo vyvýšené pódium, oblepené štvorcami z lepiacej pásky, ktoré vyčleňovali a vrstvlili hrací priestor. Tieto štvorce taktiež symbolizovali steny miestností. Herci sa striktne týchto hraníc pridržiavali a tak vznikali na javisku zaujímavé iluzívne momenty, kedy sa oproti sebe stojace postavy ocitali na úplne inom poschodí panelového domu. Využitie bolo celkové priestranstvo divadelného štúdia, a tak sme mohli hercov registrovať nielen na pódium, ale aj za jeho hranicami v obecnstve, či na balkónových plošinách.

Arabská noc bola doposiaľ na Slovensku uvádzaná aj na doskách Divadla Pavla Orságha Hviezdoslava v sezóne 2003/2004. Festival začal hneď zostra dávkovať divadelnú eufóriu, ktorú obsahuje. Dúfajme, že v tom bude aj naďalej pokračovať.

Andrea MAJERČÍKOVÁ

Jen těšit se na to všechno

Po příjezdu do Martina mě vítá krásné slunečné počasí, vysoké hory, čerstvý vzduch a 10. ročník divadelního festivalu *Dotyky a spojenia*, který startuje dnešním dnem. Nemůžu jinak než těšit se na to všechno. Krácím náměstím, kterému dominuje skleněná budova Milénium. Dětský smích, trousící se lidé a technici stavějící na prostranství pódium pod dozorujícími pohledy holubů. Takto v poklidu započalo dopoledne v Martině, aby pak mohlo v brzkém podvečeru nabrat vysoké otáčky.

Divadelní juniori

První den již tradičně patřil divadelním Juniorům. A tak festivaloví diváci mohli jako první zakusit a silně pocitově prožít inscenaci *Arabská noc* Rolanda Schimmelpfenniga v podání studentů Akademie umění v Banské Bystrici v režii Petry Kovalčíkové. Pět postav, které divákům pozvolna odkrývají své nitro pomocí nahlas vyřčených myšlenek, snů a představ. Prostor Štúdia Martinského komorného divadla byl využit bez zbytku i spolu s ochozy. Největší důraz byl kladen na pohybovou a hereckou složku. Hercům se dařilo vytvořit dokonalou iluzi desetipatrového domu, ve kterém přestal fungovat výtah a dramatické situace se tak odehrávaly na chodbách či v otevřeném bytě. Chodby a jednotlivá patra simuloval pouze vyvýšený prostor s vyznačenými obdélníkovými páskami, po kterých postavy utíkaly, či se volně procházely.

Mezi prvním a třetím představením, která byla věnována prezentaci studentských inscenací z Akademie umění v Banské Bystrici (*Arabská noc*) a Divadelní fakultě VŠMU, Divadlo LAB (Zachráň si svojho Afričana) se velmi dobře vklínil muzikál *Bathoryčka*. Své pojetí a náhled na kontroverzní postavu Erzsébet Báthory, představilo publiku hostující Těšínské divadlo v slovenské režii a choreografii, které se zhostil Jaroslav Moravčík. Alžbětu zde vykreslili jako romantickou postavu, která touží po pravé lásce, úctě a kráse a je uváděna na sceně nejen dáblskými intrikami své služby Darvulie, ale zároveň i nespočtenými in-

trikami, které bují v Čachtickém hradě i podhradí. Moravčík v muzikálu propojil tanec moderní s folklórem a velký důraz dával právě na rytmizaci pohybu, který byl v jakémsi symbiotickém spojení právě s moderní rockovou hudbou od Henricha Leška. Hlavní úlohy hraběnky Báthoryové se zhostila Lucie Bergerová, která za tuto roli byla oceněna Cenou Thálie.

Baví i tíživě svírá

První festivalový den *Dotyků a spojenia* uzavírala studentská inscenace Divadelní fakulty VŠMU z Bratislavy, *Zachráň si svojho Afričana*, která na diváky netrpělivě čekala do pozdního večera. Celý festivalový den tak vygradoval v kon-

verzační hře německé autorky Ingrid Lausund. Hra by se dala žánrově označit jako hořká komedie s notnou dávkou ironie a cynismu. Těžištěm celé hry se stává uspořádat benefiční koncert pro Afriku a podpořit tak vybranými finančními dary stavbu škol. Pět herců (dvě ženy a tři muži) nám tak zprostředkovávají nepříjemnou pravdu o Africe a o tom, jak se svět společensky distancuje a zavírá oči před holým faktem bídy v Africe. Vše se pohybuje v linii konverzace mezi pěti aktéry, kteří nacvičují své projevy na chystanou benefici. To celé zaobalené do notné dávky černého humoru a cynismu diváka v jedné chvíli baví a v druhé zase tíživě svírá.

Iveta ŠIMKOVÁ

Festivalový žurnál č. 1, 24. 6. 2014

Redakcia: Iveta Šimková, Andrea Majerčíková, Michal Badín. Reportérky festivalového žurnálu sú študentkami Katedry divadelných, filmových a mediálnych štúdií na Univerzite Palackého v Olomouci. Andrea Majerčíková a Iveta Šimková študujú na tejto katedre odbor Teória a dejiny dramatických umení.

Foto: Braňo Konečný **Vydáva:** SKD Martin
Náklad: 150 ks

